

Жәүдәт Сөләйман

ИСПАН ДӘФТӘРЕННӘН

***

Моннан карап Казан – тимерчелек,
Чаң-чоң суга чүкеч зур сандалга,
Көлтә-көлтә чаткы, ә карасаң –
...һава изә чүкеч шул сандалда.
Күрек булып халык үзе өрә,
Тынын биреп утлы күмерләргә,
һава кыза ...сыңар дага да юк,
Инде сүнәп барган күмерләрдә.
Тимерченең кулы кулга йокмый,
Күз иярми авыр чүкеченә,
Бөтен дөнья тимерчелек кебек
Кара тиргә баткан тимерчегә.

...Читтән карап Казан – тимерчелек...

25 февраль, 2016, Гранада

***

Без биредә икәү, шуңадыр, жан тыныч,
Агачларда алтын әфлисуннар,
Бергә булгач, шулай, дөнья да башкарак –
Елмайгандай хәтта безгә сыннар.

Бергә чакта безгә этләр дә өрмиләр,
Койрык болгый кебек, сәлам биреп,
Шуны тоеп чәйләп утырабыз икәү,
Уртақ гомер, уртақ күңел, бер жан кебек...

21 февраль, 2016, Армия, Гранада

***

Бу – Гранада, күпне күргән шәһәр,
Бишек булган шәһәр күпләргә.
Бер күтәргән күккә, йә шунда ук,
Жиргә аткан йолып күкләрдән.
Бөек Лорка* шул бишектә үскән,
Шул бишектә күккә чөлгән,
Шигырьләре
Бер – янартау булган,
Бер – көл тавы булып өелгән.
Үлем белән яшәү арасында
Үзе бишек булган Лоркага
Сөю-көю, яну-сүнү – гадәт!
Ә син аңла, йөрәк, син – чыда!

Гранадада. Таулы урамнарда
Тоям сыман Лорка эзләрен,
Урам очындагы кыя-таулар
Сендергәндер сыман сүзләрен...

Бу шәһәрнең Лорка – бер гасабы,
Шигырьләре – йөрәк тибеше...
Рәхмәт язмыш, миңа бу зур бүләк -
Шагыйрь Лорка белән күрешү...

* Испан шагыйре Гарсиа Лорка

20 февраль, 2016, Гранада

АЛЬГАМБРА*

Язын, жәен гөлләр патшалыгы,
Гранаданың затлы йөзек кашы,
Ah, Альгамбра, син гүзәлне күрү
Чынлап рәхәт икән хәтта кышын!
Таш челтәрдән тәрәз пәрдәләре,
Таш чигүле дивар-түшәмнәре,
Аллаһ сүзен яңгырата сыман,
Чигү булып, сырлы хәрәфләре.
Челтәр-челтәр таш бизәкләр аша
кояш керә ап-ак шәмнәр булып,
Челтәр күзләреннән үтә нурлар
йөрәкләргә, бүлмәләргә тулып.
Чал Альгамбра, көлдән гөл булгансың,
Мең еллык зар синең ташларыңда,
Гранадага алтын казык булып
Кагылгансың син тау башларыңда.
Зәңгәр күккә көмеш уклар чөеп,
Чәчрәп каршы ала фонтаннары,
Көй-моңнары сеңгән бүлмәләре
Сагына сыман әле солтаннарын.
Уд-гөслигә татлы моңын кушкан
Көмеш кыллы житез кәмәнгәләр**,
Канун-арфа кылларына чиртеп
Хан күңелен күргән жарияләр.
Хәтерләтеп безнең курай моңын,
Най кушылган көйләр агышына,
Таңнары да уянгандыр сыман
Чут-чут килгән кошлар тавышына.

Ah Альгамбра, язын, жәен, кышын,
Күрдем сине төрле халәтеңдә,
Сиңа карап күзалларга була
Гөл-жимешле бакча – жәннәтне дә...

* Гранадада гарәпләр төзегән кирмән-шәһәр

** кәмәнгә (скрипканың бер төре), канун (цитра-
арфага охшаган инструмент), уд (гөсли формасы),
най (флейта, курай кебек) – борынгы уен
кораллары

20 февраль, 2016, Гранада

***

Ап-ак тешле Невада пычкысы*,
Болытларны тишәп, күккә тигән,
Кулны сузсаң, уч төбөндә кебек,
Тау, сагынып, монда үзе килгән.
Колачарын жәйгән Алып сыман,
Гранаданы алган кочагына,
Ә Гранада урам-толымнарын
Сузган сыман, уйнап, тау ягына.
Толымнарда – сары әфлисуннар.
Үрелгәннәр яшел тасма белән...
Бу мизгелләр – Ходай бәрәкәте
Келәүләргә** тулы күңелемә.

* Сьерра-Невада – тау исеме. Сьерра –
испанчадан: пычкы

** келәү – Аллага ялвару

25 февраль, 2016, Гранада

***

Мин биредә башка бер дөнъяда,
Гажәпмени канат тагылу.
Әмма күңел әллә кайдан тоя –
Бу дөнъяның күге – сагыну...

Жимешләре жәннәт бакчасыннан,
Гажәп түгел рәхәт табылу.
Жимеше дә әйне хәтерләтә,
Бу дөнъяның жире – сагыну...

Мин биредә жилдән дә көч жыям,
Тәңре кушып, иңә савыгу...
Тән-жан-аңга – сихәт, әмма никтер,
Бу дөнъяның жиле – сагыну...

Диңгез-таулар иле, ожмах дөнъя,
Бу уйлану, түгел табыну.
Ягымлы да диңгез, әмма никтер,
Дулкын-дулкын кага сагыну...

Март, 2016, Алгамбра-Малага-
Барселона

***

Лорка йорты. Лорка йөргән бакча.
Жанга рәхәт бирә бу рәсем.
Аңым белән иңлим, кабул итәм,
Күңелем белән килә тоясым.
...Дали учагының чаткылары
Шагыйрь йөрәгендә дөрлөгән,
Кырыс Мадрид ике даһи юлын
Утлы төен итеп бәйләгән...
Аң сыйдыра. Күңел дә үз итә.
Шигъри жанын. Агын-карасын.
Әмма ничек жанга сыйдырасы
Упкынга тиң шагыйрь дөньясын...

25 февраль, 2016, Гранада, Ф. Гарсиа
Лорка паркы

***

***

Уңнан-сулдан машиналар,
Уңнан-сулдан кешеләр...
Мин бер чатта, мин бер фәкыйрь,
Меңләп минем ишеләр.
Мин бу чатта вакытлыча,
Мин бу чатта көч жыям,
Барселона һавасында
Диңгез сулышын тоям.
Мин биредә вакытлыча,
Барселона, бир көчең!
Диңгез жилләрен иярлим,
Иделдә жигәр өчен...

11 февраль, 2016

Кем ул даһи? Кем ул гади?
Кайчан даһи? Ничек даһи?
Бу – табышмак, ачылмас сер,
Зиһен теше үтмәс вәхи*...

Бу сорау килеп кадалды
Пикассоның музееңда,
Пикассоның даһилыгын
Мин ишетәм уңнан, сулдан,
Даһи Пабло, Пабло – Даһи!
Малаганың даһи улы!
Һәр сызганы Пикассоның
Алла кушып, Алла кулы...
Кайтып-кайтып карыйм-эзлим,
Юк, әлегә әзер түгел,
Нәрсәндер аңлап житми,
Кабул итми минем күңел...
Ахры, күзләр монда көчсез,
Аң үтмәгән күренешләр,
Минем күңел кылларына
Моң салмаган тибрәнешләр...
Бәхәсләшмим, мин – уйланам,
Рәссам Пабло Пикассоның
Чишәр өчен бөек серен,
Аңлар өчен даһилыгын.
Бер карасаң, Тәңре кушып,
Меңләп рәссам – меңләп талант,
Ә шулардан кайсы даһи?
Рәсемнәрдән әйтеп кара...

...Һәркем гади, һәркем даһи,
Гадилектә – даһилык бар,
Сынап кара, даһилыктан
Гадилеккә ябык юллар.
Бер ачылгач даһи булып,
Нәрсә сызса даһи кулы –
Күпноктамы, йә түгәрәк –
Без беләбез – мәгънә тулы...
Даһи сызган бер шакмакта
Меңләп мәгънә – меңләп дөнья,
Гади нокта куйганда да
Ул ноктаны даһи куя...
...Гадилектән даһилыкка
Бармы юллар, бармы үсеш?
Әллә инде бу очракмы,
Көтелмәгән шартсыз күчеш?

...Яза торгач, аңладым бит
ничек даһи булалганны:
Уйландырса, сискәндерсә,
Һәрбер ноктаң, һәр сызганың...)

* Алла тарафыннан пәйгамбәр күңеленә
салынган фикер, хәбәр...

3 март – 24 май, 2016

ФЛАМЕНКО

Яңгыр итәкле фламенко,
Тамчы-тамчы – үкчәләр,
И кыздыра яз яңгыры,
Чәчри утлы тәңкәләр!
Кояш нурлары чагыла
Йөгерек тамчыларда,
Чәчрәп сибелгән тамчылар
Ал, көмеш очкыннардай.
Гранадада яз яңгыры,
Язның канат кагуы.
Яңгыр итәкле фламенко
Тишкәли кыш чабуын...

*20 февраль, 2016,
Гранада*

***

Пикассо музееда

Даһилыкның серен эзлим, күзлим,
Әвеш-тәвеш килгән сызыклардан,
Баш-күз булып яткан шакмаклардан,
Сыннар булып киткән чыбыклардан.
Даһи булсаң – һәр сызганың бөөк,
Һәр шакмагың – сер саклаган сандык.
Даһилыкны була тамгаларга
Бүлеп, шакмакларга салып...
Әмма шакмак илтми даһилыкка,
Шакмак-шакмак – гади күпшакмаклык...
Даһилыкка дэгъва кылып була,
Чыбыркыны үзеңчә шартлатып!
...Жанлы аккорд булып яңгырый көй,
Һәр нотадан шуны тоеп кара!
Даһилык та, ахры, аккорд кебек –
Серен аңлап булмый ваклап-турап...

3 март, 2016

***

Кулда каләм, ак бит кәгазь,
Язасы да, язасы,
Күңелгә – жим,
Аңга – ризык,
Тәнгә – дәрман саласы,
Кыл тибрәтеп аласы.

Кулда каләм, ак бит кәгазь,
Чакма белән чакматаш.
Каләм кәгазгә тигәндә
Мин үзем утка охшаш,
Мин үзем уттан, тоташ.

Каләм сыза ак кәгазгә
Ташып чыккан хисләрне,
Кояш нурлары жылыта
Каләм сызган битләрне,
Шигырь яткан битләрне...

25 февраль, 2016

ТАТАРГА

цикл

*

Татар теле дигәч,
Күз алдында –
Чырага телгәләнгән агач...

*

...татар телен кара –
күз алдында,
каурыйларга таркалган канат...

*

...татар теле исән,
әмма, дөрөс,
өзгәләнгән аркандыр дисәң...

*

...татар теле хәле
авыр дип сыкранып,
ни кылдың соң әле?..

30 декабрь, 2015

